

Grybų karalystė

Reda Iršėnaitė
Gamtos tyrimų centras

Kas yra grybai?

Grybai – ne augalai

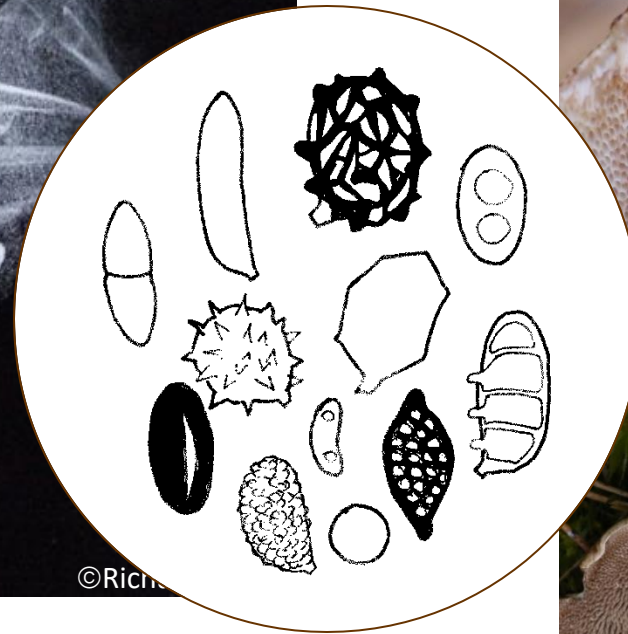
....ir ne gyvūnai

Grybai yra grybai

Kaip plinta grybai?

Kuo minta grybai?

Saprotrofai/skaidytojai

Baltasis medienos puvinys

Rudasis medienos puvinys

Sudarant simbiozę su kitais organizmais

Mikoriziniai grybai

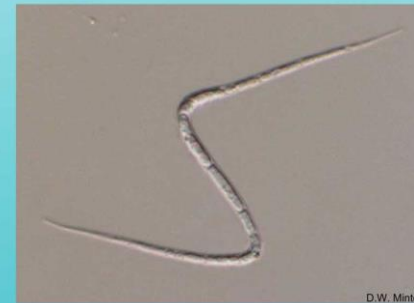
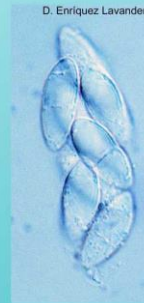
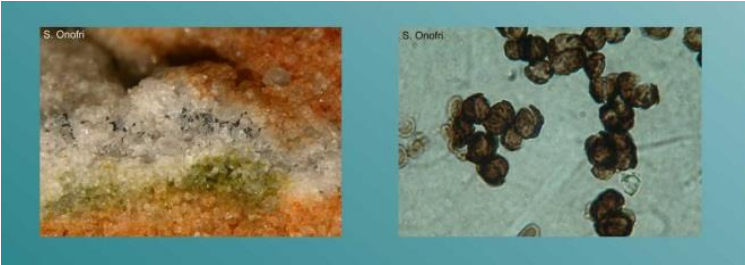
Daugiau nei 90 % sudaro mikorizę su grybais. Grybas teikia augalui mineralines medžiagas ir padeda pasiimti vandenį.

Iš augalo gauna angliavandenius.

Kartu grybas ir augalas klesti ten kur po vieną negalėtų išgyventi.

Kur gyvena grybai?

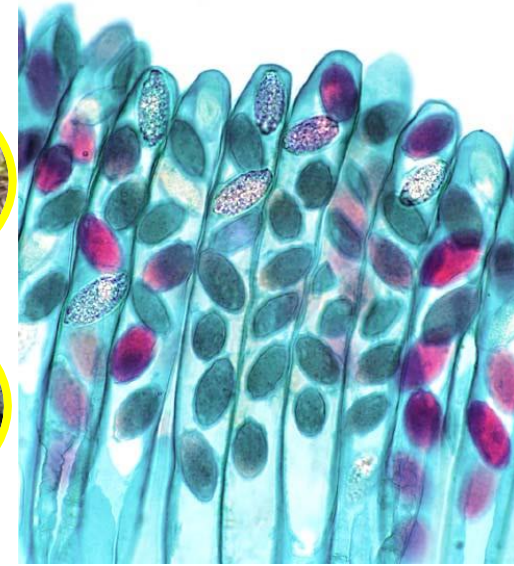
Kiek grybų žinome?

Paskaičiuota, kad pasaulyje gali būti
nuo 1,5 iki 5 milijonų grybų rūšių

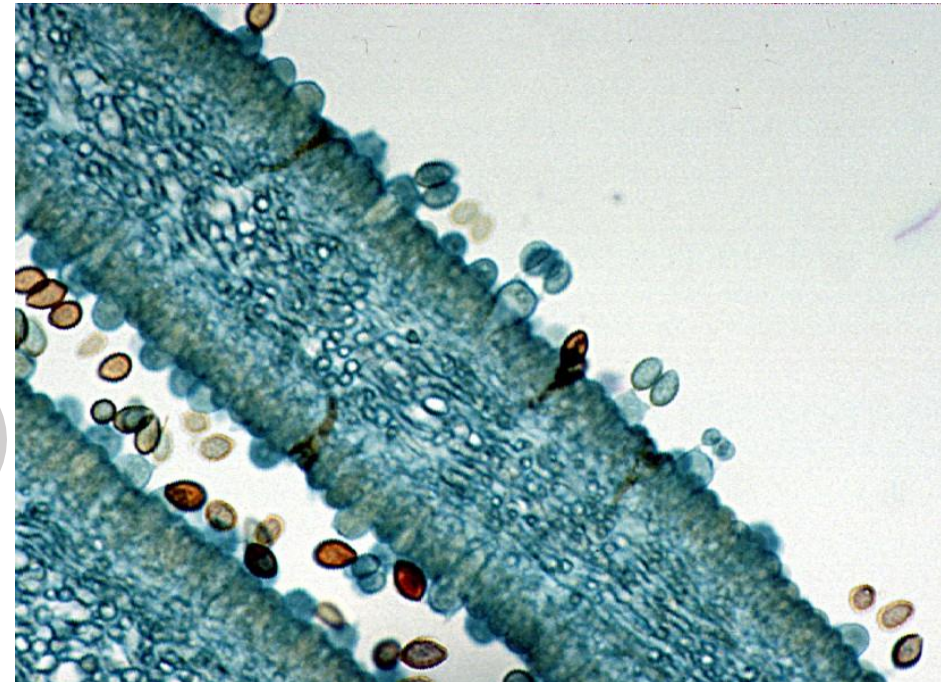
Žinome tik 120 000 rūšių
Tai sudaro 3 ar 10 %

Ascomycota (Aukšliagrybūnai)

Basidiomycota (Papėdgrybūnai)

Skonis:

švelnus, kartus, aštrus kaip čili pipiras, pipirinis (kandantis), rūgštus ar miltinis; kėdro medienos

Kvapas:

Calocybe gambosa

Miltinis (farinaceous, mealy) – kaip drėgna, sena, sužiedėjusi duona ar pernokęs arbūzas)

Fomitopsis pinicola

Rūgštus poliporinės rūgšties kvapas – kempininiai grybai ir žieviagrybiai

Dvokiantysis šalmutis
(*Mycena pura*)

Ridikų (radish) – žemės kvapai

Plaušabudė (*Inocybe*)

Jauno kamambero sūrio kvapas

Nuosėdis (*Cortinarius*)

Vaisinis kvapas (fruity): bananų, kukurūzų, medaus, salyklo, petražolių, obuolių, kriaušių, gervuogių, stoprus migdolų (marcipanų), anyžių, ievos žiedų, obuolių sidro...

Baravykas paąžuolis
(*Boletus luridus*)

Perkūnbaravykis
(*Boletus erythropus*)

Aitrusis pušynbaravykis
(*Tylopilus felleus*)

Tikrasis žvynbaravykis
(*Strobilomyces strobilaceus*)

Kempininiai (poliporoidiniai). Kepurėti, kieti, minkšti, daugiamečiai ir vienmečiai

Kempinė (*Phellinus*)

Pintis (*Fomes*)

Pintainė (*Fomitopsis*)

Kempė (*Trametes*)

Minkštenis (*Hapalopilis*)

Kempelė (*Trichaptum*)

Lakšteliniai. Ūmēdēs (Russula) trapiā trama, be sulčīu

Spalva; kvapas; skonis (kartumas); lakšteliu tankis; kiek lupasi luobelē

Lakšteliniai. Piengrybiai (*Lactarius*) trapia trama, su sultimis

Spalva; kvapas; skonis (kartumas); lakštelių tankis; sulčių spalva ir jos pasikeitimas

Lakšteliniai. Guotenės (*Hygrocybe*), smulkūs, ryškių spalvų, gleivėta kepurėle ar kotu

Ryški spalva, stori vaško konsistencijos lakšteliai, gleivėta kepurėlė ar kotas, pievų ir viržynų gana smulkūs grybai

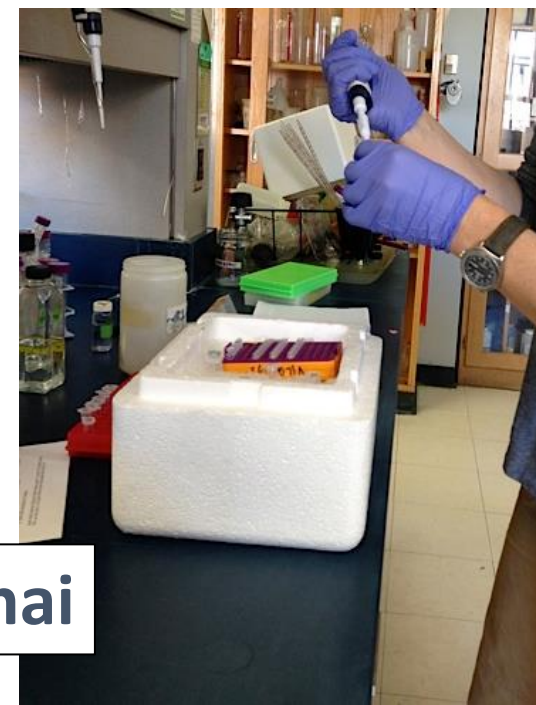

Vaisiakūnių tyrimai

Molekuliniai tyrimai

Kada ir kur?

Radimo data, radėjo vardas pavardė;

Radavietė: GPS koordinatės, ar kitoks vietovės apibūdinimas

Kaip?

Ant ko ir šalia ko grybo vaisiakūniai augo;

Kokioje byveinėje: pievoje, kepšilyje;

Kiek vaisiakūnių rasta vienoje vietoje, kokiame plote

Kita

Nuotrauką, piešinį, aprašytą kvapą, skonį, spalvą ar kitus svarbius požymius, kurie džiovinant gali išnykti.

Kita

Gerai išdžiovintą pavyzdį (< 40 laipsnių temperatūroje)

Baltasis godūnas (*Choiromyces meandriformis*)

